Verlangen naar geluk en een verlangen naar ongelukkig zijn

5 februari 1960
lezing 58

"Gegroet, God zegene jullie allen, gezegend zij deze avond. Met grote blijdschap hervat ik het contact met jullie en zal ik verder gaan met de leringen en de lezingen die enige tijd onderbroken moesten worden. Die onderbreking kan, als dat zo uitkwam, vruchtbaar zijn geweest.

Het verlangen naar geluk bestaat in elk levend wezen. Maar geluk betekent al naar gelang de ontwikkeling van de persoon voor iedereen iets anders. Door een vervormd idee van wat geluk is, ontstaat er in de ziel van de mens een ander verlangen, dat vaak over het hoofd wordt gezien. En dat is, hoe vreemd het ook moge schijnen, een verlangen naar ongelukkig zijn. Ik zal nu de verbanden bespreken alsmede de kettingreacties die door een verkeerd idee van wat geluk is in gang worden gezet.

Het *verlangen* naar geluk is, afgezien van de vraag of het begrip daarvan nu juist of verkeerd, waar of verwrongen is, een primaire gemoedsbeweging. Het verlangen naar ongelukkig zijn en tegenspoed daarentegen is een secundaire emotie, veroorzaakt door een verkeerd idee van geluk.

Dit verlangen naar geluk bestaat al wanneer de mens wordt geboren. Het bestaat al in het kleine kind. Het idee van geluk is voor een kind vervulling van alle verlangens, onmiddellijk en precies op de manier waarop het kind het wil. Hoe volwassen een mens ook is, zijn leven

lang draagt hij een restant van dat idee met zich mee. Alle verkeerde ideeën zijn vervormingen van het juiste idee en berusten op een misverstand. Het verkeerde idee van geluk wordt als volgt onder woorden gebracht: 'Ik kan alleen gelukkig zijn als ik kan hebben wat ik wil, wanneer ik het wil en op de manier waarop ik het wil. Als het ook maar een beetje anders gaat, word ik ongelukkig'. Hierin ligt de eis besloten dat men van iedereen absolute goedkeuring, bewondering en liefde moet krijgen. Op het moment waarop wie dan ook niet aan die eis lijkt te kunnen of willen voldoen, stort de wereld van de persoon in kwestie in. Geluk wordt iets onmogelijks en niet alleen voor dat moment maar voor altijd. Dit is natuurlijk nooit de verstandelijke overtuiging van een volwassene maar emotioneel gesproken is het waar want alles lijkt hopeloos en de stemming is min of meer wanhopig. De onontwikkelde mens voelt zwart/wit: hij kent geen tussenweg, is ofwel gelukkig ofwel ongelukkig. Als de dingen in overeenstemming met zijn wensen gebeuren, is de wereld licht. Maar als er ook maar iets tegenzit, ziet de wereld er zwart uit.

Wanneer een klein kind maar even honger heeft, lijken minuten een eeuwigheid. Niet alleen omdat het kind geen begrip van tijd heeft maar ook omdat het niet weet dat de periode van honger heel gauw voorbij zal zijn. Een baby is dus totaal wanhopig zoals je aan zijn huilen kunt horen. De reden waarom het kind huilt, lijkt niet in verhouding te staan tot zijn boze woede en zijn ongelukkig zijn. Bij een volwassene blijft dit deel van de persoonlijkheid dat in de kinderjaren vrij werd geuit, in de psyche verborgen en brengt daar nog steeds dezelfde reacties voort. Alleen de redenen voor het verdriet veranderen, het uiterlijk vertoon wordt gematigd of zelfs volledig door rationeel en redelijk gedrag verhuld. Maar dit bewijst op geen enkele manier dat de innerlijke reactie niet meer bestaat of dat de persoon in een proces van innerlijke rijping en groei deze onder ogen heeft leren zien.

Een kind beseft al heel vroeg dat dergelijk geluk zoals het dat graag wil, onmogelijk is; het voelt zich afhankelijk van een wrede wereld die hem niet geeft wat hij denkt nodig te hebben en wat hij zou kunnen hebben als de wereld maar minder wreed was. Als je hier logisch over doordenkt, kom je tot de ontdekking dat deze primitieve en verwrongen opvatting van geluk eigenlijk neerkomt op een verlangen naar alleenheerschappij en onvoorwaardelijke gehoorzaamheid van de omringende wereld. Het kind verwacht een speciale plaats, ver verheven boven alle andere wezens, daar anderen geacht worden zijn

wensen te vervullen. Als hieraan niet kan worden voldaan - en dat kan nooit - wordt de frustratie totaal.

Het is natuurlijk voor wie dan ook onmogelijk zich deze vroege emoties te herinneren want je hebt geen herinnering aan de eerste jaren. Het is een feit dat deze reacties zonder uitzondering in alle mensen blijven voortbestaan en je kunt ze door het werk op dit pad op verschillende manieren vinden. Je kunt ze vinden door enkele van de reacties uit het verleden en het heden te bekijken en ze vanuit dit standpunt te analyseren. Ontdek eerst waar dit kleine kind in jou nog steeds bestaat en dezelfde verlangens, gevoelens en reacties heeft. Richt je aandacht op dit bijzondere aspect van je persoonlijkheid. Dan heb je een punt bereikt van waaruit je de onwerkelijke, niet te realiseren opvatting van geluk kunt gaan ontgroeien en de juiste, volwassen, realistische en realiseerbare opvatting die oneindig veel bevredigender is, kunt opbouwen. Tot je het kind in je hebt ervaren, kun je bepaalde innerlijke conflicten die de gevolgen - via de kettingreacties - van dit fundamenteel vervormde idee zijn, niet begrijpen.

Hoe meer het kind groeit en in deze wereld leert leven, des te meer het beseft dat de begeerde alleenheerschappij niet alleen geweigerd maar ook wordt afgekeurd. Daardoor leert het dit verlangen te verbergen tot het er zich op het laatst niet meer bewust van is. Dan volgen twee fundamentele reacties. De ene is: ‘Als ik volmaakt word zoals de wereld om me heen van me vraagt, krijg ik misschien voldoende goedkeuring om me in staat te stellen mijn doel te bereiken.’ Dan begint dus het streven naar volmaaktheid. Het behoeft geen betoog, vrienden, hoewel we het er allemaal over eens zijn dat alle wezens naar volmaaktheid *zouden behoren* te streven, dat *dit* soort streven verkeerd is. Het is verkeerd vanwege het motief. Je streeft dan namelijk niet naar volmaaktheid om beter te kunnen liefhebben en meer te kunnen geven. Je streeft dan dus niet naar volmaaktheid om wille van de volmaaktheid maar je hebt een zelfzuchtig doel op het oog. En verder is het verkeerd omdat je dat doel van volmaaktheid *onmiddellijk* wilt bereiken omdat je direct geluk door alleenheerschappij wilt. Onmiddellijke volmaaktheid is natuurlijk volslagen onmogelijk. Daarmee ga je voorbij aan een gezonde aanvaarding van je eigen ontoereikendheid die jouw persoon in staat stelt om een gezonde soort nederigheid te leren en ook om te aanvaarden dat je niet meer en niet beter bent dan de rest van de mensheid.

En zo wordt de frustratie een tweevoudige frustratie. Het eerste

verlangen – alleenheerschappij om gelukkig te zijn - wordt niet vervuld en het tweede verlangen - volmaakt worden om aan het eerste verlangen te voldoen - evenmin. Dit veroorzaakt weer een hevig gevoel van ontoereikendheid en minderwaardigheid, van spijt en schuld. Want het kind weet nog niet dat niemand een dergelijke volmaaktheid kan bereiken. Het denkt dat het in dit opzicht alleen staat en het moet dit schandelijke feit verbergen. Zelfs in een volwassene die bewust beter weet, blijft deze reactie opgesloten in de ziel voortleven omdat er geen uiting aan is gegeven. Je onbewuste persoonlijkheid redeneert als volgt: ‘Als ik volmaakt zou kunnen zijn, dan zou ik hebben wat ik wil. Aangezien ik niet volmaakt ben, ben ik niets waard’. Je tweede geweten, zoals ik het ooit heb genoemd, blijft je voortdurend op je kop zitten en probeert je dit onbereikbare doel voor te houden, zodat elke mislukking weer nieuwe wanhoop en schuld veroorzaakt en je gevoelens van minderwaardigheid en ontoereikendheid versterkt.

Tegelijkertijd is er een tweede reactie: je persoonlijkheid kan en wil de hele schuld niet op zich nemen en geeft daarom de schuld aan zijn omgeving. Daardoor ontstaat een bepaalde vicieuze cirkel. Innerlijk redeneer je als volgt: ‘Als ze me op de manier waarop ik dat wil gelukkig lieten zijn door van me te houden en me volledige goedkeuring te geven door te doen wat ik wil, dan zou ik volmaakt kunnen zijn. Daarmee zou het obstakel zijn weggenomen dat nu de wereld verhindert mij te geven wat ik wil. Daarom is het 'hun' schuld. Mijn mislukkingen zijn alleen te wijten aan de weigering die ik voortdurend van hen te horen krijg’. De vicieuze cirkel werkt dus in de ene richting: ‘Ik moet volmaakt zijn om geliefd en gelukkig te zijn’, en in de andere richting : ‘Als ik de alleenheerschappij zou kunnen hebben die ik nodig heb om gelukkig te zijn, dan zou het niet moeilijk voor me zijn om volmaakt te zijn’. De wereld maakt beide onmogelijk. Enerzijds geef je de wereld hiervan de schuld en anderzijds jezelf. Bovendien koester je wrok omdat ze niet van je houden zoals je bent. Het lijkt alsof ze onvoorwaardelijk van je moeten houden. Dit aspect toont weer aan dat je werkelijk meent dat de onvoorwaardelijke overgave die je eist, jou de alleenheerschappij zou geven die je nodig denkt te hebben om gelukkig te zijn.

De verkeerde opvatting van geluk veroorzaakt onvermijdelijk ook een verkeerde opvatting van liefde. Laat ik die verkeerde opvatting nog eens kort samenvatten: ‘Ik kan alleen gelukkig zijn als alles gaat zoals ik het wil’. Het volwassen idee van geluk in haar hoogste vorm van

ontplooiing is: ‘Ik ben onafhankelijk van uiterlijke omstandigheden, ongeacht welke die zijn. Ik kan onder welke omstandigheden dan ook gelukkig zijn omdat zelfs ongunstige omstandigheden of onprettige gebeurtenissen een doel hebben en mij zoveel dichter bij volledige vrijheid en oneindig geluk brengen’. Zo kunnen zelfs moeilijke tijden je gelukkig maken. Ik geef toe dat je dit slechts in geringe mate kunt ervaren zolang je op aarde bent geïncarneerd maar niettemin gebeurt dat in elk geval en in bepaalde mate bij heel volwassen en ontwikkelde mensen. Tegenspoed maakt hen niet 'terneergeslagen' maar draagt een kiem van groei in zich. Dergelijke tijden zijn voor hen zeker niet nutteloos en ze ondergaan deze niet met de moed der wanhoop maar worstelen zich er moedig doorheen tot de zon weer helder kan schijnen. Met het volwassen idee van geluk en daarmee van het leven is er geen reden tot wanhoop over het feit dat je niet altijd gelukkig kunt zijn. Je aanvaardt echt dat het leven zowel geluk als tegenspoed inhoudt. Dus als er tegenspoed en dus pijn komt, is dat voor de volwassen mens niet het einde van de wereld zoals dat voor de emotioneel onvolwassen mens wel lijkt te zijn. Pijn moet je niet vermijden ten koste van zo'n hoge prijs dat de pijn die daarvan weer het gevolg is nog erger is dan de oorspronkelijke pijn. Evenmin zoekt en verwelkomt een emotioneel volwassen iemand pijn en tegenspoed om daarmee het gevoel te vermijden hulpeloos aan de pijn te zijn overgeleverd. Een emotioneel onvolwassen iemand doet dat vaak wel. Dat brengt ons bij het verlangen naar tegenspoed, waar we het dadelijk over hebben.

Laten we eerst het begrip liefde bekijken. Het verkeerde begrip dat in het verkeerde begrip van geluk ligt besloten, luidt als volgt: ‘Als iemand van me houdt, krijg ik eerbetoon en heb ik een ondergeschikte, zoals een heerser zijn ondergeschikten heeft’. Als je heel eerlijk je eigen reacties bekijkt, hier en nu, zul je ontdekken dat in jou dezelfde soort gevoelens bestaan hoewel je misschien nooit de moed hebt gehad om dat toe te geven. Het juiste liefdebegrip houdt niet alleen en altijd en noodzakelijk in: 'Ik hou van je, of je nu van mij houdt of niet'. Dat *is* natuurlijk het allerhoogste ideaal maar er zijn maar heel weinig mensen die zover zijn. Als je niet zover bent, heeft het geen zin jezelf tot iets te dwingen waar je gevoelens je nog niet kunnen volgen. Pogingen jezelf te dwingen kunnen heel nadelige gevolgen hebben. De dwang en je onvermogen om het in praktijk te brengen kunnen je gevoelens van mislukking en schuld versterken, en dat kan dan weer leiden tot een neiging tot zelfvernietiging. Bovendien kan het verlangen naar deze ideale, onzelfzuchtige liefde gemakkelijk door het ongezonde verlan-

gen om te lijden dat we dadelijk zullen bespreken, worden vervormd. Dus als iemand niet van je houdt en jij daarom niet van die persoon kunt houden, stel dan gewoon zonder schuld/gevoel vast dat dat zo is. Als je het kinderlijke verlangen naar alleenheerschappij achter je hebt gelaten, kun je de situatie gelijkmoedig, zonder wrok tegenover degene die niet van je lijkt te houden onder ogen zien. Op het niveau waar de meeste van jullie zijn, is liefde een geven en nemen, een tweerichtingsverkeer. Maar in tegenstelling tot het kinderlijke begrip vereist het volwassen liefdesbegrip geen *ondergeschikte* die blindelings aan iemands wensen voldoet maar heeft het een doel nodig en verlangt daar juist naar.

Voordat ik met deze lezing verder ga, vrienden, wil ik hier het volgende aan toevoegen: ik ben er zeker van dat niemand van jullie die ze leest of hoort enige moeite met deze woorden zal hebben. Jullie zullen je vele gevallen herinneren waar je gevoelens echt met het juiste liefdebegrip overeenstemden of waar je dacht dat dat zo was. Ik vraag jullie nu, probeer te ontdekken in welke gevallen je niet in staat bent gevoelens te hebben die in overeenstemming met het juiste begrip van liefde en geluk zijn. Als je dat echt probeert, kan ieder van jullie, zonder uitzondering, deze voorbeelden in zichzelf vinden. Probeer te herkennen wanneer je een ondergeschikte (subject) wilde zijn en geen doel (object). Zoek uit door middel van welke emoties, verlangens en reacties je kunt ontdekken dat dat zo is. Voor dit inzicht hoef je alleen maar je reacties en gevoelens tijdens bepaalde voorvallen, bij bepaalde gelegenheden op de juiste manier uit te leggen.

Nu komen we bij het *verlangen naar ongelukkig zijn*, hoe dit ontstaat uit dit ingewikkelde en volstrekt universele, fundamentele verschijnsel in de menselijke ziel. Zoals gezegd wordt het voor de mens steeds minder mogelijk om volgens deze verkeerde opvatting, de enige die hij kent, geluk te vinden. In plaats van de juiste manier te vinden door het verkeerde idee in een juist idee te veranderen, worstelt de persoonlijkheid maar al te vaak tegen de stroom in en probeert het leven in dit verkeerde idee te persen. Als dit niet blijkt te kunnen, zoekt hij een andere uitweg die een oplossing lijkt maar op den duur nog veel schadelijker blijkt te zijn. Onbewust redeneert de mens als volgt: ‘Aangezien geluk mij wordt geweigerd, ongelukkig zijn onvermijdelijk is en ik dat tegen mijn wil moet ondergaan, kan ik er net zo goed het beste van maken en een nadeel in een voordeel veranderen door te proberen om van ongelukkig zijn te genieten.’ Oppervlakkig gezien

lijkt dit misschien een slimme oplossing maar dat is het natuurlijk nooit. Hoewel je wél van bepaalde aspecten van ongelukkig zijn op een ongezonde manier *kunt* genieten, zijn er beslist andere aspecten die uiterst pijnlijk zijn en waarvan je helemaal *niet kunt* genieten. Maar om te beginnen weet zo'n persoon dat niet, hij rekende er niet op en als het dan gebeurt, slaagt hij er niet in een verband met het hier beschreven proces te leggen. Daar het hele proces hoe dan ook onbewust is, verbindt hij de minder plezierige aspecten van tegenspoed nooit met het feit dat hij alles zelf uitlokte. Maar er *zijn* bepaalde aspecten van het lijden waarvan de mens geniet hoewel hij dit bewust nooit zal toegeven, tenzij hij zich op een pad van zelfontwikkeling bevindt zoals jullie nu. Er is tijd, inspanning en een buitengewoon juiste intentie voor nodig om dit aan het licht te brengen.

Vreemd genoeg *lijkt* dit verlangen naar ongelukkig zijn op een heel verwrongen manier een zijnstoestand te benaderen die buiten de ervaringswereld van de meeste mensen ligt; die hoort bij een veel hogere staat van ontwikkeling. Sommigen van jullie hebben gehoord van het idee dat genot en pijn boven een bepaald niveau één zijn. Deze vage kennis bestaat in het bovenbewuste geheugen nog steeds maar wordt door verkeerde motieven, door verkeerd begrepen fundamentele beginselen en door onrealistische benaderingen van het leven vervormd. Zo wordt die kennis op een uiterst ongezonde en schadelijke manier uitgeleefd.

Je psyche redeneert als volgt: ‘Daar ik ongelukkig zijn niet kan vermijden, kan ik er net zo goed van genieten. Bovendien wil ik de vernedering als gevolg van het feit dat ik tegenspoed als een willoos, hulpeloos slachtoffer moet ondergaan verminderen. In werkelijkheid roep ik dit ongelukkig zijn zelf op, dus ben ik toch niet zo hulpeloos’.

Onnodig te zeggen, vrienden, dat deze gedachten geen van alle ooit bewust zijn. Je kunt deze emoties en reacties alleen opsporen door bepaalde methoden van werken, door te leren je ontdekkingen vanuit een nieuwe invalshoek te onderzoeken. Je zult dan patronen ontdekken in de manier waarop je maar door en door gaat met op subtiele, verborgen manieren mensen uit te lokken en bepaalde situaties teweeg te brengen - zodat je een verzameling van alle ongelukkige voorvallen, onrechtvaardigheden, beledigingen en pijnlijke ervaringen kunt aanleggen. Als je eenmaal ontdekt *hoe* je dit alles op zulke subtiele manieren hebt uitgelokt, kun je ook gaan uitvinden waarom je op een

bepaalde manier ervan geniet - hoezeer je sommige aspecten daarvan ook bewust verafschuwt. Al die dingen gebeuren zelden op een duidelijke manier, hoewel het soms voor anderen goed merkbaar is maar voor jou zelf niet. Meestal gebeurt het zo subtiel dat het volledig aan je aandacht ontsnapt tenzij je het echt *wilt* opmerken.

Deze 'uitweg' berust ook op de volgende redenering: ‘Aangezien er alleen zwart of wit is en wit me wordt geweigerd, wil ik van het zwarte genieten’. Dit innerlijke proces geeft de hele kettingreactie een nieuwe impuls. Omdat het verlangen naar ongelukkig zijn onbewust is, maken de kwetsuren die je hebt verzameld bij het uitlokken van die situatie, dat je jezelf nóg minderwaardiger voelt en dat je de wereld als nóg wreder en oneerlijker ervaart. Ik wil nog eens benadrukken dat genieten van zelf uitgelokte tegenspoed nooit echt een heel prettige ervaring is. Als dat wel zo was, zou de oplossing juist en realistisch zijn. Maar aangezien het geen van beide is, ben je verdrietig terwijl je tegelijkertijd van bepaalde aspecten van de door jou voortgebrachte tegenspoed geniet. Je kunt bijvoorbeeld op een dermate subtiele manier van het zelf uitlokken genieten dat ook dit aan je aandacht ontsnapt. Of misschien geniet je van het zelfmedelijden dat volgt.

Laten we, als voorbeeld, veronderstellen dat je op het punt staat een nieuwe vriend te ontmoeten. Hoe vaak benader je een dergelijke ontmoeting niet met een uitdagende of negatieve houding, met twijfel of met wat voor destructieve gevoelens er verder ook moge zijn. Oppervlakkig gezien zou je kunnen zeggen dat dit gewoon op pessimisme wijst. Maar als je naar de kern van je gevoelens gaat, ontdek je een verborgen hoekje waar *je geen gelukkige gebeurtenis wilt ervaren* en waar je die met al die negatieve houdingen saboteert. Als je echt een gelukkige afloop wilde, zou je blijk geven van een *innerlijke* bereidheid die beslist succes met zich mee zou brengen. Vaak is het zo dat je je gebrek aan innerlijke bereidheid overcompenseert met eenzelfde mate van oppervlakkige, uiterlijke bereidheid die echter nooit tegen de waarheid in jezelf kan opwegen. In sommige gevallen ontbreekt zelfs dat oppervlakkige masker. En toch, als het ongelukkig afloopt, misleid je jezelf met de gedachte dat het echt niet aan jou lag. Als je je emoties bij een dergelijke gebeurtenis analyseert, ontdek je van binnen ongetwijfeld dat gebrek aan innerlijke bereidheid, dat kleine innerlijke stemmetje dat 'nee' zegt, ongeacht hoe sterk je bewust naar de gelukkige afloop verlangt. Daar de gelukkige afloop altijd nog een compromis zou zijn vergeleken met de *volledige* alleenheerschap-

pij die je onbewust wilt uitoefenen, vernietig je liever datgene wat binnen de mogelijkheden ligt en vraag je in plaats daarvan om pijn en lijden. Wanneer je dit eenmaal hebt ontdekt en het als een waarheid in jezelf hebt ervaren net zoals je in de loop van het werken op je pad andere waarheden hebt ervaren, ben je goed op weg om de gevangenis van zelf aangedaan lijden als gevolg van dwalingen en verkeerde begrippen te ontgroeien.

Dit is voor jullie allemaal heel belangrijk, vrienden, want het is universeel en alomvattend. Voor jullie allen die op dit pad werken is de tijd aangebroken om dit punt zo diepgaand en eerlijk mogelijk te onderzoeken.

Vaak wordt gezegd dat zelfvernietiging – dat wil zeggen het verlangen naar ongelukkig zijn - het gevolg van diepgewortelde schuldgevoelens is. Dat is slechts ten dele waar. Het is veel eerder andersom. Er bestaat in de ziel van de mens geen groter schuldgevoel en geen grotere schaamte dan de schuld vanwege het uitlokken en bijeengaren van tegenspoed. Je vraagt je misschien af waarom dat meer schuld dan wat ook veroorzaakt. Toch is het zo, vrienden. Ik kan gerust zeggen dat de schuld en de schaamte als gevolg van het uitlokken van tegenspoed en het bijeengaren van tegenslagen de moeder van alle schuld en schaamte is en aan de wortel van alle andere schuldgevoelens ligt. Alle schuld- en schaamtegevoelens die je tot dusver hebt ontdekt, vormen oppervlaktelagen die deze ware schuld bedekken. Dit wordt bewezen door het feit dat schuldgevoelens die je hebt blootgelegd en erkend nog steeds blijven hangen. Ze zijn niet verdwenen. Als je de echte reden had ontdekt, dan zou de schuld moeten zijn verdwenen want dan zou onvermijdelijk een verandering van houding hebben plaatsgevonden. Zolang een ontdekking, een echte ontdekking jou nog niet in staat stelt je houding in kwestie te veranderen zodat de gezonde emoties kunnen gaan groeien, dan is die ontdekking nog niet fundamenteel genoeg; dan moet er blijkbaar nog een fundamentele waarheid worden ontdekt.

De meeste van jullie zijn er nu aan toe zich met dit deel van hun ziel bezig te houden. Je kunt het natuurlijk niet alleen. Wanneer je al die dingen in jezelf ontdekt en bereid bent ze onder ogen te zien, waneer je deze emoties echt ervaart en *doorleeft,* dan zal je leven in veel opzichten geleidelijk beginnen te veranderen. Want door telkens weer te herkennen op welke manieren je tegenspoed oproept, houd je daar vanzelf mee op omdat je beseft dat dat niet meer nodig is. Je zult er

niet meer naar verlangen om een heerser te zijn wanneer je een meer volwassen idee van het leven krijgt. In de mate waarin je het verlangen naar alleenheerschappij in jezelf ontdekt en het *vrijwillig* leert opgeven, in die mate laat je het uitlokken van tegenspoed en ellende achterwege. Het is niet gemakkelijk om zover te komen dat je al deze emoties echt ervaart, dat het geen verstandelijke theorie meer is. Zolang het alleen een theorie is, helpt het je geen zier. Zolang je deze neiging alleen in anderen ziet maar niet in jezelf, helpt het je evenmin. Maar met de juiste methode en bovenal met *jouw wil* om deze dingen in jezelf te ontdekken, zul je na enige tijd, na de nodige inspanning en pijnlijke inzichten en na het overwinnen van je weerstand daartegen beslist de bevestiging krijgen van elk woord dat ik hier tegen jullie heb gesproken – van elk woord. Het gaat erom dat jullie deze gevoelens nu proberen te vinden. Als je ze ontdekt, in je ervaring toelaat, uit hun schuilplaats haalt en onder ogen ziet, heb je een heel belangrijke sleutel in handen.

Ik herhaal: er zijn geen uitzonderingen, niemand is volkomen vrij van wat ik zojuist heb beschreven. Het kan bij verschillende mensen op verschillende manieren tot uiting komen. Het kan in verschillende mate voorkomen. De een lokt misschien in hoge mate tegenspoed uit en verzamelt veel ellende terwijl een ander meer openlijk uitdrukking aan zijn aanspraak op alleenheerschappij geeft. Er bestaan veel variaties, afhankelijk van temperament, persoonlijkheid en karakterneigingen en ook van bepaalde omgevingsfactoren in de jeugdjaren. Maar het bestaat tenminste tot op zekere hoogte in iedereen. De mate van deze fundamentele menselijke dwaling wordt bepaald door het vermogen van de opgroeiende mens om met de werkelijke wereld te leren leven en die te aanvaarden in ruil voor de utopische wereld waarnaar het kind verlangt. Verstandelijke overtuiging en uiterlijk gedrag vormen in geen enkel opzicht een aanwijzing voor de innerlijke houding.

Misschien heb je geraden dat deze universele menselijke houding of dit innerlijke proces dat ik zojuist heb beschreven geen ‘beeld’ is, noch een persoonlijk, noch een massabeeld. Het ligt ten grondslag aan *alle* beelden. Het is een grondtoestand. De persoonlijke of massabeelden die iemand beïnvloeden, worden altijd bepaald door de bijzondere manier waarop de hier beschreven grondtoestand tot uitdrukking wordt gebracht en door de mate waarin die tijdens de ontwikkeling van de persoonlijkheid al dan niet kan worden opgenomen en kan worden aanvaard. Als je dit bij de beschouwing van al je persoonlijke beelden

in gedachten houdt, zul je gemakkelijk kunnen zien hoe deze grondtoestand al deze beelden beïnvloedt en er de grondslag voor vormt.

Ik heb in het verleden enkele keren, met name in een lezing over de vicieuze cirkel[1] gezegd dat zelfbestraffing en zelfvernietiging heel krachtige factoren in de menselijke natuur zijn. Als je daaraan toevoegt wat ik vanavond heb verteld, wordt voornoemde vicieuze cirkel duidelijker en begrijpelijker voor je. Het was mijn wens om zelfvernietiging in meer fundamentele bewoordingen uit te leggen omdat we in jullie werk een diepere laag naderen.

Ik heb het onlangs, in enkele privésessies, ook nog over het '*geïdealiseerde* zelf'[2] gehad. Ik ben met betrekking tot dat onderwerp toen niet op bijzonderheden ingegaan maar heb daarmee gewacht tot deze lezing. Je zult nu de betekenis van die term begrijpen. Leer het ideaalbeeld van jezelf te onderzoeken, leer zien wat jouw onbewuste wil dat het is en wat het ermee wil bereiken en met welk doel. Door je dagdromen en verlangens uit het verleden of heden te analyseren, ontdek je altijd dezelfde gemeenschappelijke noemer: het verlangen naar volmaaktheid om daardoor geluk te verwerven en te heersen over de jou omringende wereld. Zo voor de vuist weg zul je ongetwijfeld zeggen: 'nee, ik heb niet het minste verlangen om over anderen te heersen, dat is niet waar'. Maar waar komen je vele emoties op neer? Wil je niet volmaakt zijn om daardoor de mensen precies te laten doen wat jij wilt? Wil je niet door iedereen, zonder uitzondering, bemind worden en van iedereen goedkeuring krijgen? Wil je niet volmaakt zijn en daardoor beter, belangrijker en bewonderenswaardiger dan andere mensen zijn? Als je vanuit dit nieuwe gezichtspunt met betrekking tot je emoties eerlijk tegenover jezelf bent, zul je moeten toegeven dat je antwoord 'ja' is hoewel je je verlangen naar alleenheerschappij beslist nooit in deze bewoordingen hebt uitgesproken. Het heersersprincipe ligt in elke ziel besloten en moet onder ogen worden gezien voordat je echt je ketenen kunt gaan afwerpen. Als je dit principe niet herkent, kun jij je verlangen naar ongelukkig zijn en het uitlokken daarvan ook niet herkennen en het is heel belangrijk dat je dit in het *ware* licht ziet en onder ogen ziet

Als je in je diepst gewortelde emoties, niet alleen in theorie en met je verstand, echt kunt accepteren dat je een van de vele mensen op aarde

[1] Lezing 50 'De vicieuze cirkel'
[2] Lezing 83 'Het geïdealiseerde zelfbeeld' (Noot vertaler)

bent, net zo onvolmaakt als ieder ander, door sommigen geliefd en geaccepteerd en door anderen niet, dan ben je een echte volwassen persoonlijkheid geworden en vind je het niet langer nodig jezelf schade te berokkenen door ellende op te roepen. Maar hoe weinig mensen zijn daartoe in staat. Je lijdt altijd hevig wanneer je geen goedkeuring krijgt. Het houdt je soms misschien zelfs uit je slaap, berooft je van je gemoedsrust. Je vindt niet goed gevonden worden zo ondraaglijk dat je zelfs de geringste fout niet kunt toegeven, je blijft ertegen vechten. Waarom? Omdat het het ideaalbeeld van jezelf kapot zou maken. Je leven lijkt op het spel te staan want al het geluk lijkt onbereikbaar voor je te worden als je het ideaalbeeld van jezelf niet in stand kunt houden. Dit is het kleine kind in jou dat zo reageert; je verstand probeert de luide protesten van het kind in je op een rationeel aanvaardbare manier te verwerken. Maar dat brengt je geen vrede. Je zult pas vrede vinden wanneer je deze kinderlijke opvatting van geluk, alleenheerschappij en volmaaktheid gaat zien, onder ogen leert zien en leert loslaten.

Je houdt uit alle macht aan deze grondtoestand vast zonder te beseffen hoe hoog de prijs is die je ervoor betaalt, zonder te beseffen dat je niet zou hoeven te lijden als je maar bereid zou zijn dit alles te erkennen en dat idee en dat verlangen op te geven. Door het kind in jou naar buiten te brengen kun je het leren om bereid te zijn iets wat nutteloos is los te laten. Als je het kind verborgen houdt, gaat het door met je leven te verwoesten, hoe hard je op het uiterlijke vlak ook je best doet en hoeveel je ook met je verstand opneemt. Het geïdealiseerde zelf is altijd een uitdrukking van deze grondtoestand, ongeacht welke vorm of manier van doen deze bij ieder persoonlijk aanneemt.

Sommigen van jullie vragen zich misschien af welk verband er tussen dit alles en je beeld van God bestaat. Daar het godsbeeld zo fundamenteel in de persoonlijkheid is en deze persoonlijkheid ook zo fundamenteel is, hoe passen die twee dan bij elkaar? In je werk met betrekking tot het godsbeeld (of je het godsbeeld of levensopvatting noemt, maakt eigenlijk geen verschil, voor sommige mensen is de laatste uitdrukking misschien passender) heb je er voornamelijk één bepaald aspect van ontdekt: je onredelijke angst die je voor God hebt, voor het monster dat je door je misvattingen onderbewust van God hebt gemaakt. Zoals je weet, zegt je godsbeeld dat God onrechtvaardig, ontoereikend, zwak en daardoor willekeurig en wreed is.[1] Dan moet Hij wel worden gevreesd. Je weet dat deze emoties bestaan, ongeacht je

[1] Lezing 52 ‘Je beeld van God’ (Noot vertaler)

bewuste ideeën over hem. Dit aspect van het godsbeeld houdt nauw verband met het zojuist besproken onderwerp. Omdat je geluk volgens jouw idee wilt en omdat het leven of God jou dat weigert te geven, daarom moet God des te meer worden gevreesd. Want het lijkt je zinloos dat jou datgene wordt geweigerd waarnaar je verlangt. Het lijkt oneerlijk en onredelijk. Je kunt hier dus makkelijk het verband zien.

Maar er is nóg een aspect van je godsbeeld dat velen van jullie nog niet hebben ontdekt of niet volledig hebben herkend. En dat is het volgende: 'daar ik alleen geluk kan verwerven door alleenheerser te zijn, moet ik zelf God zijn. Dus wil ik God zijn. Waarom zou ik me aan die wrede, straffende, wraakzuchtige en ontoereikende God onderwerpen die ons zoveel leed veroorzaakt? Ik zou het zoveel beter kunnen. Als mijn wil werd uitgevoerd, als ik liefde en goedkeuring kreeg, zou ik goedgunstiger zijn dan Hij. Ik zal niet wreed zijn als de mensen doen wat ik wil. Daarom weet ik het beter dan God en dus wil ik de alleenheerschappij over mijn kleine universum op me nemen'. Of dat universum nou de kinderkamer, het huis, de kring van vrienden en bekenden of de stad of het land is, maakt geen verschil. Iemands universum is net zo groot als het blikveld van zijn innerlijk oog en de reikwijdte van zijn waarneming, niet als de omvang van zijn uiterlijke kennis. Ik zeg het nogmaals: deze gedachten denk je nooit bewust en in dergelijke krasse bewoordingen. Door de ware inhoud van je emoties te onderzoeken en te analyseren ontdek je dat ze daar wél op neerkomen. Ik zou jullie willen aanraden dit aspect van het godsbeeld op te sporen, vrienden, als je het nog niet duidelijk hebt gevonden.

Ik zal ieder van jullie graag afzonderlijk helpen deze grondtoestand waar ik vanavond jullie aandacht op vestigde te ontdekken en op te sporen. De manier waarop is misschien voor ieder van jullie verschillend. We dienen voor ieder uit te vinden welke benadering het meest geschikt is.
Zijn er nog vragen over dit onderwerp?”

VRAAG: Zou u zeggen dat genieten van ongelukkig zijn hetzelfde is als 'Weltschmerz'?

"Dit is maar een aspect te midden van vele andere zoals bijvoorbeeld zelfmedelijden. Maar de krassere vorm van het genieten van ongelukkig zijn is het genieten van het uitlokken van de situatie die ongeluk voort zal brengen."

VRAAG: Zou u wat dieper willen ingaan op de bewering dat pijn en genot hetzelfde zijn?

"Bedoel je in de gezonde en ontwikkelde vorm? Want in de ongezonde dwaling zijn ze niet hetzelfde." *(Nee, ik bedoel op de gezonde manier.)* "Ik zal proberen de juiste woorden te vinden want het is moeilijk om in de beperkte menselijke taal iets over te brengen wat nauwelijks door een mens kan worden ervaren en daarom buiten zijn bevattingsvermogen ligt.

Laat ik het zo zeggen: de persoonlijkheid die deze toestand heeft bereikt, wordt niet door negatieve gevolgen beïnvloed en is daarom waarlijk onafhankelijk van uiterlijke gebeurtenissen of die nu goed of slecht zijn. Pijn of wat bij iemand die deze toestand niet heeft bereikt pijn zou veroorzaken, heeft een scheppende, verheffende werking en veroorzaakt innerlijke groei en nog meer kracht en vrijheid. Pijn is wel onvermijdelijk maar wordt niet opgezocht; de pijn wordt genomen zoals ze komt en krijgt de kans een constructief doel te dienen. Als dit doel is vervuld, is de pijn geen pijn meer. Bij iemand die echt vorderingen op dit pad maakt, kun je dat tot op zekere hoogte zien gebeuren.

Er komt een pijnlijke gebeurtenis op je weg. Je zult eerst pijn lijden. Maar in plaats van de periode van lijden te verlengen door je onder te dompelen in een gevoel dat alles zinloos is, zonder te beseffen wat je ervan kunt leren, kom je al gauw op het punt waarop dit pijnlijke voorval jou een belangrijk nieuw inzicht in je ziel geeft en je voor altijd van enkele ketenen van onwetendheid en duisternis bevrijdt. Op het moment waarop je dit inzicht krijgt, houdt de pijn op hoewel de uiterlijke toestand die de pijn veroorzaakte nog steeds bestaat. Zo wordt het voorval dat jou aanvankelijk veel pijn bezorgde nu juist een bron van vreugde. En hier bedoel ik een gezonde en opbouwende vreugde die geen bittere nasmaak achterlaat.

Hoe hoger de ontwikkeling van de entiteit, des te korter de periode van lijden en hoe sneller het moment komt waarop het negatieve voorval ophoudt pijnlijk te zijn - totdat uiteindelijk het moment van inzicht en vreugde samenvalt met het moment waarop die 'pijnlijke' ervaring plaatsvindt. Wanneer je dit bereikt, worden pijn en genot werkelijk één. Dan ben je de wereld van de tegenstellingen ontgroeid.

Je moet niet verwachten dat je dit punt waarop pijn terstond in genot verandert, in dit leven bereikt. Dat zou in feite een gevaarlijke verwachting zijn omdat je daarmee heel dicht in de buurt van het ongezonde element komt, namelijk het zoeken naar pijn die toch al in je zit. Bovendien zou die verwachting leiden tot het niet aanvaarden van het leven zoals het in jouw werkelijkheid - bij jullie op aarde - is, namelijk een mengsel van pijn en genot. Alleen door beide volledig te aanvaarden kun je vrij worden van het op een ongezonde manier uitnodigen van pijn en daardoor langzaam maar zeker het punt naderen waarop er geen pijn meer is. Zoek er dus zelfs niet naar. Probeer van de pijnlijke ervaring gewoon iets constructiefs te maken. Dat is voorlopig de beste en enige weg".

VRAAG: Zegt U met die uitspraak ook dat bijvoorbeeld de martelaren van de katholieke kerk in die gevaarlijke toestand van verwarring terecht zijn gekomen?

"Ja, inderdaad, heel vaak"

VRAAG: Met andere woorden, wat de mens kan doen, als ik het goed begrijp, is het als een filosofisch begrip zien?

"Ja. Pas op dat je er nu niet naar probeert te streven want het is misschien het tegenovergestelde van wat je wilt en voor je ziel nodig hebt.

Wees gezegend, jullie allemaal, deze hele groep. Moge goddelijk licht en goddelijke kracht, waarheid en liefde door jullie heen stromen en je lasten verlichten. Wees in vrede, wees in God."

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos in 1960
Oorspronkelijk uitgegeven door Center for the Living Force, Phoenicia, (N.Y.)
onder de titel: 'Desire for Happiness and Desire for Unhappiness'
Vertaling door Frans Oosterbaan in 1984; in 1991 herzien en bewerkt
ten behoeve van Padboek II; in 2009 herzien door Paul Avis
© Stichting Gemeenschap het Pad. Uitgave 2010